

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

SEKTOR ZA ENAKE MOŽNOSTI

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 76 00

F: 01 369 76 67

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Republika Slovenija
Urad Vlade RS za komuniciranje
Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana

Ministrstvo za javno upravo
Tržaška 21, 1000 Ljubljana

Številka: 070-42/2014/2
Datum: 24.11.2014

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 6204-305: Ukinitev kvot glede na spol in politično pripadnost - odgovor

Spoštovani,

v zvezi s predlogom podajamo naslednja pojasnila:

1. Posebni ukrepi so namenjeni uresničitvi dejanske enakosti oseb, ki so v manj ugodnem položaju zlasti zaradi npr. svojega spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti. Posebni ukrepi se lahko sprejmejo z namenom preprečevanja ali odpravljanja posledic takšnega položaja oziroma predstavljajo nadomestilo za manj ugoden položaj. Takšno različno obravnavanje mora upravičevati zakonit cilj, sredstva za doseg tega cilja pa morajo biti ustrezna in potrebna. Posebni ukrepi oziroma takšna različna obravnava ne pomenijo diskriminacije. Izvajajo se lahko samo toliko časa, dokler je to potrebno, da se doseže namen oziroma cilj, zaradi katerega so bili uvedeni.

Uporabo posebnih ukrepov na področju enakosti spolov določa Konvencija OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk. Kot je opredeljeno v 4. členu konvencije, je namen različnega obravnavanja pospešiti uresničevanje dejanske enakosti žensk in moških, vendar takšno različno obravnavanje ne sme povzročiti neenakih ali posebnih meril in preneha veljati, ko so dosežene enake možnosti in enaka obravnava žensk in moških. Tudi Pogodba Evropske unije v 157. členu določa, da z namenom zagotoviti dejansko polno enakost med moškimi in ženskami v delovnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopanemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri. Posebno določbo o sprejetju posebnih ukrepov za zagotovitev dejanske enakosti vsebujejo tudi direktive s področja enakih možnosti in enakega obravnavanja žensk in moških ter nediskriminacije.

Pravno podlago za sprejetje tovrstnih ukrepov dajeta Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja in Zakon o enakih možnosti žensk in moških.

Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja opredeljuje posebne ukrepe v 6. členu:

“(1) Posebni ukrepi so začasni ukrepi, ki imajo za cilj zagotoviti dejansko enakost oseb, ki so v manj ugodnem položaju zlasti zaradi svojega spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti. Posebni ukrepi se lahko sprejmejo z namenom preprečevanja ali odpravljanja posledic takšnega položaja oziroma predstavljajo nadomestilo za manj ugoden položaj.

(2) Posebni ukrepi so zlasti:

pozitivni ukrepi, ki ob enakem izpolnjevanju predpisanih meril in pogojev dajejo prednost osebam z določeno osebno okoliščino in se uporabijo v primerih, ko obstaja očitno nesorazmerje v zastopanosti oseb z določeno osebno okoliščino,
spodbujevalni ukrepi, ki dajejo posebne ugodnosti ali uvajajo posebne spodbude za osebe v manj ugodnem položaju.”

Zakon o enakih možnostih žensk in moških opredeljuje posebne ukrepe v 7. členu:

»(1) Posebni ukrepi so začasni ukrepi, namenjeni ustvarjanju enakih možnosti žensk in moških ter spodbujanju enakosti spolov na posameznih področjih družbenega življenja, kjer se ugotavlja neuravnotežena zastopanost spolov oziroma neenak položaj oseb enega spola.

(2) Neuravnotežena zastopanost spolov v smislu prejšnjega odstavka je podana, če je zastopanost enega spola na posameznem področju družbenega življenja ali njegovem delu nižja od 40%.

(3) S posebnimi ukrepi se odstranjujejo objektivne ovire za neuravnoteženo zastopanost spolov oziroma za neenak položaj oseb enega spola ali dajejo posebne ugodnosti v smislu vzpodbude manj zastopane spolov oziroma spolov, ki je v neenakem položaju, ki pa morajo biti utemeljene in sorazmerne glede na namen posebnega ukrepa.

(4) Posebni ukrepi so zlasti:

- pozitivni ukrepi, ki ob enakem izpolnjevanju predpisanih meril in pogojev dajejo prednost osebam tistega spola, ki so zastopane v manjšem številu oziroma so v neenakem položaju glede na spol, dokler ni dosežena uravnotežena ali enaka zastopanost,
- spodbujevalni ukrepi, ki dajejo posebne ugodnosti ali uvajajo posebne spodbude z namenom odpravljanja neuravnotežene zastopanosti spolov oziroma neenakega položaja glede na spol, ter
- programski ukrepi v obliki aktivnosti za osveščanje in akcijskih načrtov za spodbujanje ter ustvarjanje enakih možnosti in enakosti spolov.«

Poleg splošne opredelitve oziroma podlage za sprejem posebnih ukrepov, tudi ustava in nekateri področni zakoni opredeljujejo sprejem posebnih ukrepov.

Na področju politične zastopanosti Ustava RS v 43. členu (četrti odstavek) določa, da se z zakonom določi ukrepe za spodbujanje enakih možnosti žensk in moških pri kandidiranju na volitvah v državne organe in organe lokalnih skupnosti. Zakonodajalec je to pooblastilo uresničil leta 2005 s sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 72/2005), ki v 70.a členu določa, da morajo politična stranka ali volivci, ki v volilni enoti predlagajo več kot enega kandidata oziroma kandidatko, vsakemu od obeh spolov zagotoviti najmanj 40 odstotkov mest na kandidatni listi ter svoje kandidatke in kandidate na prvi polovici kandidatne liste razporediti izmenično po spolu.

Leta 2006 je Državni zbor RS sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah v Državni zbor (Uradni list RS, št. 78/2006). Določba o uravnoteženi zastopanosti spolov na kandidatnih listah določa, da na kandidatni listi, na kateri so najmanj štirje kandidati oziroma kandidatke, noben spol ne sme biti zastopan z manj kakor 35% od skupnega dejanskega števila kandidatov in kandidatke na listi. Na kandidatnih listah, na katere so uvrščeni zgolj trije kandidati oziroma kandidatke, mora biti med njimi najmanj en predstavnik oziroma predstavnica vsakega od spolov.

Še pred dopolnitvijo ustave pa je bil sprejet Zakon o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament (Ur.l. RS, št. 40/2004), ki je kot prvi volilni zakon zapovedal 40-odstotno zastopanost žensk in moških na kandidatnih listah in določil, da mora biti najmanj en kandidat vsakega od spolov uvrščen v zgornjo polico liste.

V Sloveniji je zakonodajalec, za razliko od nekaterih držav, ki so v svojo volilno zakonodajo dejansko uvedle t.i. ženske kvote (določile najnižji delež žensk med kandidati in kandidatkami), iz načela uravnotežene zastopanosti obeh spolov in uvedel obveznost zagotavljanja najnižjega deleža žensk in moških na kandidatnih listah za vse volitve, torej t.i. spolne in ne ženske kvote.

Posebni ukrepi so sprejeti tudi na nekaterih drugih področjih, npr. na področju zaposlovanja invalidov oziroma invalidk. Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov v 62. členu določa, da morajo imeti delodajalci, ki zaposlujejo več kot 20 delavcev oziroma delavk, določen delež zaposlenih invalidov oziroma invalidk od celotnega števila zaposlenih delavcev oziroma delavk.

2. Predlog, da se posebni ukrepi oziroma t.i. spolne kvote ukinejo, je v tem trenutku nesprejemljiv, čeprav gre resda za začasen mehanizem, ki se bo uporabljal do vzpostavitve uravnotežene zastopanosti spolov. Kot dokazuje tudi praksa številnih drugih evropskih držav, je to namreč učinkovit ukrep, s katerim spodbujamo proces vzpostavljanja enakosti spolov na tistih področjih, kjer obstajajo med ženskami in moškimi izrazite neenakosti (npr. v izobraževanju, zaposlovanju, politiki, gospodarstvu) in kjer v določenem obdobju, kljub intenzivnim prizadevanjem do sprememb v smeri uravnotežene zastopanosti spolov, predvsem zaradi obstoja trdovratnih stereotipov in različnih drugih ovir, ni prišlo. Učinkovitost oziroma koristnost zakonov uvedenih t. i. spolnih kvot kot ukrepa za odpravo občutne neuravnoteženosti spolov v voljenih organih predstavniške oblasti se je potrdila tudi v volilnih izidih. Kljub povečanju deleža pod-reprezentiranega spola na zadnjih nacionalnih izrednih volitvah pa še ne moremo govoriti o definitivnih sistemskih spremembah, saj se te potrdijo šele skozi več mandatnih obdobj. Dokler ne bo uravnotežena zastopanost spolov postala samoumevno načelo, spoštovano v praksi skozi več zaporednih mandatov, bodo spolne kvote potrebne in njihova ukinitve nesmiselna.

S spoštovanjem,

Pripravili:
Jasna Jeram, podsekretarka
mag. Tanja Salecl, sekretarka

mag. Maruša Gortnar
Vodja sektorja